

Kulturdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Hemställen

Datum 2018-10-15

Dnr RAÄ-2018-nytt

Utökning av det statliga byggnadsminnet Revingehed, Revinge 1:12, Lunds kommun, Skåne län

Riksantikvarieämbetet översänder enligt 3 § förordningen (2013:558) om statliga byggnadsminnen ett förslag till utökning av det statliga byggnadsminnet Revingehed.

Redogörelse för ärendet

Regeringen beslutade 1995-06-29 att Revingehed skulle utgöra statligt byggnadsminne och fastställde skyddsbestämmelser. Vid samrådsmöten har det framkommit att byggnadsminnet inte omfattar alla kulturhistoriskt värdefulla byggnader inom anläggningen. Sjukhuset (byggnad 027) har ett kulturhistoriskt värde och föreslås därför nu också skyddas. Det område som avgränsats behöver också justeras med avseende på kulturhistoriska värden. Området har minskats i omfattning

Ett förslag till revidering av det statliga byggnadsminnet remitterades 2016-10-10 till den förvaltande myndigheten Fortifikationsverket. Synpunkter från Fortifikationsverket har inarbetats i föreliggande förslag.

Beslut i detta ärende har fattats av riksantikvarien Lars Amréus efter föredragning av handläggaren Jan Karlsson. Även avdelningschefen Qaisar Mahmood och t. f. enhetschefen Solveig McKenzie har varit med om den slutliga handläggningen.

Riksantikvarieämbetet

Storgatan 41
Box 5405
114 84 Stockholm
Tel 08-5191 8000
E-post registrator@raa.se
Hemsida www.raa.se
Org.nr 202100-1090
Plusgiro 599 94-4
Bankgiro 5052-3620

Lars Amréus

Jan Karlsson

Bilaga:

Förslagshandlingar

Kopia till:

Fortifikationsverket

Länsstyrelsen i Skåne län

Regionmuseet

Lunds kommun

Förslag till utökning av det statliga byggnadsminnet Revingehed, Revinge 1:12, Lunds kommun, Skåne län

Det statliga byggnadsminnet omfattar markerade byggnader inom det avgränsade området enligt karta (bilaga 1):

K 122.001 Förläggning
K 122.002 Förläggning
K 122.003 Förläggning, Klockbaracken
K 122.004 Förläggning
K 122.005 Förläggning
K 122.011 Gamla arresten
K 122.022 Huvudförrådet
K 122.023 Vattentornet
K 122.027 Sjukhuset
K 122.029 Tvedöraförrådet
K 122.030 Gamla vapensmedjan
K 122.031 Kruthuset (Tälttorken)
K 122.032 Gamla vakten
K 122.050 Musikpaviljongen
K 122.060 Officersbostaden
K 122.061 Revingemässen
K 122.064 Silvåkramässen

Motivering

Miljön på Revingeledning är ett resultat av drygt 120 års militärhistoria. Trots samhälleliga och militära förändringar under 1900-talet har kasernområdet på Revingeledning till stora delar bevarat sin enhetliga karaktär från slutet av 1800-talet. Speciellt den välbevarade tegelarkitekturen med dess utformning, material och färg är utmärkande.

Den miljö som skapats och bevarats har stora kulturhistoriska värden såväl ur ett lokalt som nationellt och militärhistoriskt perspektiv. Det omgivande heden söder om lägret utgör den äldsta delen av övningsfältet. Heden en viktig del av kulturmiljön på Revingeledning och dess funktion som övningsfält är intakt än idag. Heden innehar även betydande naturvärden och uppvisar en varierande flora och fauna, rik på sällsynta arter, natur- och upplevelsevärden.

Revingehed har framförallt ett stort kontinuitetsvärde, där den ursprungliga övergripande verksamheten fortfarande är intakt. Flera av byggnadernas ursprungliga funktioner såsom förläggingsbaracker, mässar och sjukhus är fortfarande bevarade medan andra byggnader har ändrat funktion, som smedjan och arresten. Dessa byggnader innehar dock viktiga symbolvärden och speglar inte bara den ursprungliga verksamheten utan även hur området kontinuerligt har förändrats i takt med samhällets och försvarsmaktens förändringar under 1900-talet. Byggnaderna har också pedagogiska och militärhistoriska värden som förmedlare av regementets historia och utveckling.

De fem förläggingsbyggnaderna är uppförda efter typritningar för bevaringsbaracker

för 400 man. Denna typ uppfördes vid många av mötesplatserna under åren 1870-1900 för att möta de ökade hygieniska kraven. Förläggingsbyggnaderna på Revingehed är exteriört mycket välbevarade medan interiören har förändras efter behov. Byggnaderna är intressanta ur ett militärhistoriskt perspektiv, som tygbostäder, men speglar även beväringens historia. Byggnaderna ingår i ett tydligt rumsligt sammanhang som ”front” mot heden och innehar stora miljömässiga värden.

Övriga skyddade byggnader är till det yttre välbevarade och berättar om sin funktion som förråd, arrest, smedja etc. Mässarna innehåller även interiörer av kulturhistoriskt värde.

Kasernområdet på Revingehed karakteriseras främst av den enhetliga arkitekturen med stora arkitektoniska och byggnadshistoriska värden. Med sin konsekventa utformning i gult och rött tegel speglar byggnaderna väl Skånes dekorativt rika tegelbyggande under 1800-talets andra hälft. Omsorgen i fasadutformningen är påtaglig, även för enklare byggnader som exempelvis förråd, där de olika byggnadsdelarna effektivt framhävs genom användandet av utskjutande lisener, fönsteromfattningar, takgesimser och hörnkedjor. Husen uppvisar ett effektivt och rationellt byggande förutom ett kvalitativt hantverk. Användandet av rött och gult tegel skapar även ett tydligt gestaltningsmässigt samband mellan byggnaderna. Den enhetliga arkitekturen skapar tillsammans med det omkringliggande grönområdet en väl sammanhållen miljö med stora miljöskapande värden. Karaktären av anlagd park är tydligast och bäst bevarad framför mässarna med träd, buskar och spår av anlagda gångvägar kvar.

Välbevarad är också strukturen från den ursprungliga planen för området. I planen för lägret finns en tydlig struktur med axlar och rum. Byggnaderna är strikt placerade i sydost-nordvästlig riktning, parallellt med en tidigare landsväg och förläggingsbyggnaderna och mässarna sluter anläggningen mot heden. Den tidstypiska planen utgår från rådande planideal där de hygieniska kraven är grundläggande för byggnadernas placering med tillgång till solljus och frisk luft. Trots att nya byggnader uppförts inom lägret finns betydande värden kvar i parker, vegetation och gångsystem.

Kort historik

Efter att Sverige förlorat Finland i kriget 1808-09 bestämdes att två infanteriregementen skulle sättas upp i Skåne. Ett av dessa var Kungliga Södra Skånska Infanteriregementet som från 1811. Regimentets första mötesplats var Veberöds by där två bataljoner om vardera fyra kompanier uppsattes. Genom åren användes även flera andra platser, bland annat Tvedöra, som all dock med tiden ansågs för små.

Därför flyttade regementet 1888 till Revingehed till nyuppförda förläggingsbyggnader. Byggnaderna och övningsmarken ansågs vid den tiden vara de bäst ordnade i hela landet.

Planen till Revingelägret ritades av löjtnanten Anders Nilsson, sedermera major och stadsingenjör i Malmö. Även om den officiella inflyttningen skedde först sommaren 1888, stod en stor del av Revingelägrets byggnader klara redan 1887. Dessutom fanns chefsbostaden(026) på platsen sedan tidigare. Flera vid Tvedöra uppförda hus flyttades sten för sten och återuppbyggdes på Revingehed.

Planen över Revingehed var strikt symmetrisk. Lägrets byggnader låg grupperade huvudsakligen söder om vägen mellan Revinge by och Harlösa. Först byggdes fem förläggingsbyggnader placerade på rad i söder med långsidorna mot heden. Byggnaderna har rektangulära bottenplaner, en inredd vindsvåning och sadeltak med frontespiser mitt på båda

långsidorna. Den mittersta av de fem, kallas Klockbaracken (hus 003) och skiljer sig genom att på taket ha en takryttare med urtavlor. Klockbaracken är också den enda av byggnaderna som fortfarande har kvar sitt förhöjda tak på nocken.

På respektive sida om förläggingsbyggnaderna fanns officersmäss, Revingemässen och underofficersmäss, Silvåkramässen, båda mässarna uppfördes 1888. I vinkel norr om respektive mäss byggnad uppfördes ett officersbostadshus 1889, respektive en förläggingsbyggnad för musikkåren (senare underofficersbostadshus, rivet 1971). Mitt emot förläggingsbyggnaderna på norra sidan låg två stora mathallar – öppna matpaviljonger utan väggar. Båda mathallarna kompletterades med var sitt marketenteri. Dessa byggnader revs i början av 1940-talet.

Norr om vägen till Revinge by låg gevärsförrådet, kallat Tvedöraförrådet. Det uppfördes 1881 i Tvedöra, men flyttades till Revinge 1888. Här låg också Huvudförrådet och Smedjan. I lägreets östra del låg Arresten.

1895 kompletterades lägret med ett sjukhus norr om vägen. Vattentornet
Som byggdes 1900, möjliggjorde duschar och rinnande vatten till tvätthus och officersbostadshus. ”Gamla” vaktens uppfördes 1903 och året innan två stora, enkla ”lägerhyddor” i trä i en våning. Varje lägerhydda kunde hysa 360 man, men lämnade mycket övrigt att önska gällande komfort och revs 1943-44.

Många byggnader byggdes efter typritningar som användes vid andra mötesplatser i landet. På Revingehed är förläggingsbyggnaderna, Huvudförrådet och de numera rivna lägerhyddorna exempel på detta. Medan byggnader på mötesplatser i norra Sverige i stor utsträckning är uppförda i trä är deras skånska motsvarigheter byggda i tegel.

1901 infördes allmän värnplikt på 240 dagar. På Revingehed var det därmed beväringsskola april till augusti samt möten under september månad. Resten av året var lägret tomt sånär som på vintervakt, eftersom regementet förlades till Lund 1907.

Från början av 1900-talet och fram till beredskapstiden förändrades inte mycket av bebyggelsen på Revingehed. Den viktigaste förändringen var att lägret elektrifierades och fick belysning 1928. Samma år flyttade Södra Skånska infanteriregementet från Lund till Ystad och fick den nya beteckningen I 7. Regementet var fortfarande delat mellan Ystad och Revingehed, med huvuddelen av utbildningen förlagd till Ystad. Övningar i kompani och bataljon genomfördes på Revingehed.

Under 1930-talets fanns planer på att helt lägga ner I 7, men dessa skrinlades vid andra världskrigets utbrott 1939. Revingehed blev under beredskapstiden en central utbildningsplats med en konstant personalstyrka på 1000 man och man utökade övningsfältet till ca 1000 ha. Andra världskriget medförde krav på stora utbildningskullar till beredskapen och anläggningen och dess byggnader moderniserades och anpassades för att kunna användas även under vinterhalvåret. Fyra förläggingsbyggnader i trä (rivna under 1980- och 90-talet) uppfördes strax söder om de befintliga fem. Standardhöjningen var väsentlig i både gamla och nya byggnader.

Under 1940-talet uppfördes på platsen för de rivna mathallarna nya byggnader som militärrestaurang, gymnastikbyggnad, skolhus och marketenteri. Byggnaderna har exteriört behållit sin tidstypiska utformning.

1948 blev I 7 ett pansarinfanteriregemente och 1963 pansarregemente med beteckningen P7. Revingefältet utökades till 4400 ha. Från slutet av 1960-talet var regementet delat med i huvudsak utbildning av bandfordon på Revingehed och stabs-, tross- och pansarvärnsdelar i Ystad. I samband med att regementet blev pansarregemente skedde nästa stora utbyggnadsetapp. Stridsfordonsområdet uppfördes och på Motorområdet slogs gamla motorverkstaden ihop med Miloverkstaden och utökades.

Nästa omorganisation genomfördes 1982. Regementets hela utbildningsverksamhet samlades på Revingehed, vilket medförde en omfattande nybyggnation både för att härbärgera människor och materiel. Framför andra byggnader från den här tiden märks förläggingsbyggnaderna (010 och 102), kanslihuset (034) och utbildningshuset (035), alla ritade av Bertil Matsson arkitektkontor i Malmö, uppförda i gult tegel med röda omfattningar i ett uttryck som knyter an till de äldre byggnaderna.

Revingehed förklarades som statligt byggnadsminne 1995. Ytterligare byggnader har sedan uppförts i anslutning till byggnadsminnet, främst i den sydöstra delen.